

Patyi Gergely

Az ügyvédi kamarát érintő aktualitások, avagy a változás szele¹

A II. világháborút követő időszakban az ügyvédi kamarával és az ügyvédséggel, mint kiemelkedő hivatásrenddel kapcsolatos elméleti tanulmányok száma – a korábbi száz éves időszakhoz viszonyítva – nagymértékben lecsökkent.

Kétségtelen tény, hogy a szocialista államrend az ügyvédeket, mint a magán jogérvényesítés és jogvédelem fontos szereplőit háttérbe kívánta szorítani, ezért ezen csodálkozunk felesleges. Az azonban már elgondolkodtató, hogy a témával kapcsolatban a rendszerváltást követő jogirodalom sem bővelkedik forrásokban, annak ellenére sem, hogy az ügyvédek társadalmi szerepe ismételten felértékelődött.²

Az elmúlt néhány évben jelentősen megváltoztak az ügyvédi hivatás gyakorlását meghatározó társadalmi körülmények és ennek hatására a szakmát befolyásoló jogszabályi környezet is változott vagy éppen jelenleg is változik. Az alábbiakban az egyéb aktualitásokat³ másorra hagyva, csak egyetlen érdekes változásra kívánok rávilágítani. Most tehát csak az ügyvédi reklámmal és honlapokkal kapcsolatos „eredmények” rövid ismertetésére vállalkozom.

A Gazdasági Versenyhivatal Határozata

Az ügyvédi reklámmal és az ügyvédi honlappal kapcsolatos szabályok egymással párhuzamosan fognak a köz-eljövőben módosulni figyelemmel a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) 2004. évében indított versenyfelügyeleti eljárásának végeredményére,⁴ amely csak részben vette figyelembe a Magyar Ügyvédi Kamara álláspontját.

A Kamara ellen két témakört érintően indított eljárást a GVH a Tptv.⁵ 70. § (1) bekezdésére hivatkozással.

A vizsgálat egyik részében az eljárás alá vont Kamara által „Az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól” szóló szabályzata (továbbiakban: Etikai Szabályzat) 11. pontjában írt, az ügyvédi tevékenység reklámozására vonatkozó szabályait, a másik részében pedig a Magyar Ügyvédi Kamara Elnökségének 2/2001. (09. 03.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról rendelkező, fentiekkel kapcsolatos állásfoglalását vizsgálta. A GVH. abból a szempontból vizsgálódott, hogy a szabályozások sértik-e az Tptv. 11. §-át, amely tiltja a vállalkozások közötti olyan megállapodást, összehangolt magatartást, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek olyan döntését, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, ilyen hatást fejt, vagy fejthet ki.

A vizsgálat kiterjedt arra is, hogy a rendelkezések sérthetik-e az Európai Közösséget létrehozó szerződés 81. cikkének (1) bekezdését, amely szerint a közös piaccal összeegyeztethetetlen, és ezért tilos minden olyan, a vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés, és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása.

2006. június 14-én született meg a fentebb már jelzett határozat, amelyben az Etikai Szabályzat alábbi rendelkezéseit a GVH. versenykorlátozóznak minősítette:

„11/1. Az ügyvéd köteles tartózkodni az ügyfélszerzés minden tisztességtelen formájától, így különösen ügynököt és felhajtót nem vehet igénybe. Az ügyvéd másnak sem anyagi, sem egyéb ellenszolgáltatást nem nyújthat azért, mert őt a jogkereső személy részére ajánlotta.

11/2. Az ügyvéd nem keltheti személyének olyan hírért vagy látszatát, hogy egyes hatóságoknál az ügyben vagy egyes ügyekben a többi ügyvédnél kedvezőbb eredményt tud elérni, vagy az ügyet gyorsabban tudja elintézni.

11/3. Az ügyvéd semmilyen módon nem tudathatja, hírsztelheti, hogy egyes ügyeket más ügyvédeknel kedvezőbb anyagi feltételek mellett vállal és intéz. Nem hasonlíthatja össze tevékenységét más ügyvéddel.

1 A tanulmány a Károli Gáspár Református Egyetem által szervezett, 2008. november 29-én megtartott konferencián a szerző által elhangzott előadásra épül.

2 Lsd.: 22/1994 (IV. 16.) AB. Határozat.

3 Itt nem térek ki sem az ügyvédi igazolványok, sem az elektronikus aláírás, sem az ügyvédi törvény tervezett reformjára.

4 Lsd.: Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának VJ-180/2004/32. határozata.

5 A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény

11/4. Nem minősül tiltott reklámnak, ha az ügyvéd (ügyvédi iroda)

- a) irodája, alirodája székhelyének létesítését, áthelyezését, telefon, telefax számának megváltozását – legfeljebb két hónapon keresztül – közlésezi,
- b) ügyfeleit arról tájékoztatja, hogy szakmai tevékenységének köre megváltozott, illetve kiegészült,
- c) mindenki számára nyilvánosságot biztosító helyen (pl. telefonkönyv, szaknévsor, szakmai jegyzék stb.) az iroda nevét, székhelyét, alirodájának székhelyét, telefon-, telefaxszámát, nyelvtudását, szakterületét megjelenti. A megjelentetés formája azonban nem lehet sem betűtípusban, sem a hirdetés nagyságában kiemelt. Nem tiltott reklám, ha az ügyvéd, mint
- d) szakember publikál, írott sajtóban és elektronikus médiában nyilatkozik, továbbá, ha
- e) jogszabályban meghatározott egyéb ügyvédi tevékenységet folytat – így többek között ingatlanközvetítés, társasház-szervezés stb., és az e tevékenységével kapcsolatos információkat hirdetés útján közlésezi. A hirdetés kizárólag az ügyvéd (az ügyvédi iroda) nevét, címét, telefonszámát és elérhetőségnek idejét, valamint magát a tevékenységet tartalmazhatja.”

A GVH megállapította azt is, hogy az eljárás alá vont Kamara 1999. április 26 napjától hatályos, „Az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól” szóló szabályzatának alábbi rendelkezései szintén versenykorlátozó döntésnek minősültek:

- „– az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját.
- tilos a hatáskeltő szlogen vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata,
- az ügyvéd honlapja nem tartalmazhat sem jogi tanácsadásra, sem bármely más jogi, az ügyvéd által nyújtható szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést és összehasonlítást az ügyvéd által alkalmazott díjakra,
- nem tartalmazhat megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást,
- az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél a honlapon nem nevezhető meg.”

A fentieket meghaladóan egyebekben a hatályos szabályozást a GVH. nem találta versenyt korlátozónak.

A Kamara új szabályozása

A Magyar Ügyvédi Kamara teljes ülése 2008. október 27-én, döntött az új Etikai Szabályzatról, amely az Igazságügyi Közlönyben történő kihirdetése napján, de leghamarabb 2009. január 1-én – a kihirdetés függvényében – fog hatályba lépni az alábbi tartalommal:⁶

„11. Tájékoztatás az ügyvédi tevékenységről (ügyvédi reklám) és az ügyvédi honlap

11/1. Az ügyvéd jogosult az általa nyújtott szolgáltatásokról a nyilvánosságot tájékoztatni feltéve, hogy a tájékoztatás pontos, nem félrevezető és nem sérti a jelen Etikai Szabályzat Preambulumában megfogalmazott ügyvédi alapelveket és alapértékeket.

11/2. Az ügyvéd tevékenységére vonatkozó tájékoztatás nem ütközhet a tisztességtelen piaci magatartás tilalmára, a gazdasági reklámra, az elektronikus úton közzétett reklámokra vonatkozó jogszabályok és a jelen Szabályzat rendelkezéseibe.

11/3. Az ügyvéd a tevékenységére vonatkozó tájékoztatás (reklámozás) során fokozott gondossággal és körültekintéssel köteles biztosítani az ügyvédi titoktartási kötelezettség és az ügyvédi hivatás méltóságának megtartását, továbbá az ügyvédi reklámnak összeegyeztethetőnek kell lennie az ügyvédnek az igazságszolgáltatásban és a demokratikus társadalomban betöltött szerepével.

11/4. Az ügyvédi reklám

- a) nem csökkentheti az ügyvédi hivatásba vagy igazságszolgáltatásba vetett közbizalmat,
- b) nem lehet agresszív és nem járhat az ügyfél zaklatásával a közvetlen személyes üzletszerzés érdekében,
- c) nem tehet a minőségre, eredményességre illetve díjazásra vonatkozó összehasonlítást más ügyvéddel,
- d) nem utalhat az ügyvéd eredményességi mutatójára (pl. a megnyert perek számára, arányára), az ügyfelek számára illetve fontosságára,
- e) nem használhatja ki a (potenciális) ügyfél kiszolgáltatott (kényszer-) helyzetét, így különösen az ügyvéd nem használhatja ki az általa ismert konkrét szerencsétlenség vagy az ügyfél ítélőképességét súlyosan korlátozó körülményt annak céljából, hogy az ügyfél ügyvédválasztásával kapcsolatos döntését befolyásolja.

6 Ismereteim szerint az Etikai szabályzat IRM. általi kihirdetésére még nem került sor.

Az ügyvédi honlap vonatkozásában az alábbi új szabályozás került elfogadásra:

„11/5. Az ügyvéd, ügyvédi iroda Interneten való megjelenése (pl. az ügyvédi honlap megnyitása és fenntartása) általánosságban nem ütközhet a jelen Szabályzat rendelkezéseibe.

11/5.1. Az ügyvédi honlap elnevezése során a MÜK Névhasználati Szabályzatának rendelkezései irányadók. Az ügyvédi honlap elnevezése nem tartalmazhat olyan elemet, amely az Interneten való keresés során az ügyvéd javára más ügyvédekkel szemben tisztességtelen előnyt eredményez vagy amely a hivatás gyakorlása során szokásosan használt általános megjelölés használatát más ügyvédek számára nem tenné lehetővé.

11/5.2. Az ügyvédi honlapon nem tartható fenn vendégkönyv. (Nem tartható fenn a honlaplátogatások számát a nyilvánosság számára hozzáférhető módon feltüntető számláló, illetve nem gyűjthetők a látogatók elektronikus levélcímei sem).

11/5.3. Az ügyvédi honlapon – a jogszerű felhasználásra vonatkozó engedély birtokában – az ügyvédi hivatás alapelveivel és alapértékeivel összeegyeztethető szerzői (pl. zene, irodalmi, audiovizuális stb.) műveket lehet felhasználni a honlap grafikai szerkesztéséhez és felépítéséhez.

11/5.4. Az ügyvédi honlap nem tartalmazhat a hivatás méltóságával össze nem egyeztethető hatáskeltő szlogent. Az ügyvédi honlaphoz nem kapcsolható a képernyőn látható bármely reklám közlésre szolgáló felület („banner”).

11/5.5. Az ügyvédi honlapon tilos bármely más honlap címlapjára vagy bármely más tartalmi elemére kapcsolást lehetővé tevő és az ügyvédi hivatás méltóságával össze nem egyeztethető ún. „hyperlink” elhelyezése, kivéve az olyan kapcsolást, amely az ügyvédi vagy más jogi szervezethez, jogi forráshoz vagy a Kamaránál nyilvántartásba vett külföldi ügyvéd, ügyvédi iroda, európai közösségi jogász, illetve külföldi jogi tanácsadó, az ügyvéd tagságával működő ügyvédi társulás honlapjának címlapjára mutat. A Kamara felhívására az ügyvéd, ügyvédi iroda köteles a kapcsolat alapjául szolgáló tényeket igazolni.

11/5.6. Az ügyvédi honlap nyitólapján jól látható és olvasható módon fel kell tüntetni a Kamara által jóváhagyott egységes szövegű tájékoztatást és a Kamara honlapjára közvetlen kapcsolódást biztosító hyperlinket.⁷

11/5.7. Az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél a honlapon nem nevezhető meg. Ez nem zárja ki azt, hogy tevékenysége ismertetése körében az ügyvéd az általa ellátott ügy típusát általánosságban megjelölje (pl. biztosítási ügyek, házassági bontóperekben képviselet stb.).

11/5.8. Az ügyvéd, ügyvédi iroda felelősséggel tartozik az ügyvédi honlap tartalmáért. Külföldi ügyvéddel, ügyvédi irodával, európai közösségi jogással illetve külföldi jogi tanácsadóval, könyvvizsgáló, illetve más bel-, vagy külföldi gazdálkodó szervezettel, illetve egyéb jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel bármely jogviszonyban együttműködő ügyvéd felelősséggel tartozik a vele együttműködők honlapjának a magyar ügyvédre vonatkozó tartalmáért is.

11/6. Az ügyvéd, ügyvédi iroda köteles a megbízó rendelkezésére bocsátani az alábbi információit:

- (a) az ügyvéd, ügyvédi iroda neve, az ügyvédi tevékenység végzésének jogi formája (egyéni ügyvéd vagy ügyvédi iroda), irodájának (és alirodájának, amennyiben van) címe, telefon-, telefax száma és e-mail címe;
- (b) az ügyvéd bejegyzését nyilvántartó kamara neve és címe;
- (c) az ügyvéd, ügyvédi iroda EU ÁFA száma”.

Összegzés

Jelen dolgozatban terjedelmi okokból nem állt módomban részletesen kifejteni az ügyvédi reklámmal és az egymásnak feszülő érvekkel kapcsolatos álláspontokat. Mindazonáltal jóllehet, hogy az ügyvédi tevékenység egyfajta különös szolgáltatás nyújtásként értelmezhető és így nem árt, ha a piaci verseny valamilyen formában érvényesül, de az ügyvédségre kizárólag a pénzügyi szempontú verseny alkalmazása nem vezethet eredményre.⁸

Ha bárkit megkérdeznék, hogy jó ügyvédet, vagy olcsót szeretne, feltételezem, hogy döntően olyan választ kapnék, hogy inkább jót, még akkor is, ha a pénzügyi keretek szűkösek.

Tényként kell elfogadnunk, hogy a szellemi tevékenységek értékelése nem vezethető vissza pusztán fizikailag mérhető egységekre, így akár az óradíjak, akár a százalékos arányban megadott ügyvédi munkadíjak összehasonlítása tévútra vezethet tekintettel arra, hogy az életben nincs két egyforma eset.

Nem kívánok vitatkozni a GVH. azon álláspontjával, hogy a jogkereső közönség számára szükség van a szolgáltatások összehasonlíthatóságára és az ezen adatokhoz történő hozzáférés biztosítására esetleg a reklámozás

7 A hyperlink javasolt szövege: „Ezt a honlapot _____ a _____ Ügyvédi Kamarában bejegyzett ügyvéd /iroda/ európai közösségi jogász tartja fenn az ügyvédekre vonatkozó jogszabályok és belső szabályzatok szerint, melyek az ügyféljogokra vonatkozó tájékoztatással együtt a www.magyarugyvedikamara.hu honlapon találhatóak”

8 Az országosan nagyjából jelenleg bejegyzett 8000 ügyvéd a piaci versenyt önmagában garantálja.

útján, azonban a hangsúly a pontos, alapos és megfelelő tájékoztatáson kell, hogy nyugodjon.

A pontos és alapos tájékoztatás érdekében pedig minden esetben szükség lesz a személyes kapcsolat felvételére, anélkül a reklám minden esetben megtévesztő lesz. Az ügyvédi reklámok terén tévesnek tartom a GVH. azon álláspontját, hogy a piacra lépésnél az ügyvédi reklámok korlátozása negatív piackorlátozást jelent, figyelemmel arra, hogy nem a kezdő, piacra lépő ügyvédek, hanem éppen a már régóta praktizáló ügyvédek és ügyvédi irodák rendelkeznek megfelelő gazdasági erővel a széleskörű reklámozásra.

Az pedig végképp téves álláspont, hogy a legtöbbet reklámozó és legalacsonyabb díjakkal dolgozó ügyvéd a leghatékonyabb, ezáltal a jogkereső számára a legjobb ügyvéd is egyúttal. Erről talán a Kamarához forduló panaszosok sokat tudnának mesélni.

Bizonyos tekintetekben jó dolog a piaci verseny, de annak a szellemi szolgáltatásokra egy az egyben történő kiterjesztése több mint veszélyesnek látszik. Csak nehogy a szellem a palackból kiszabaduljon, mert később nem biztos, hogy könnyű lesz visszaparancsolni.